

Προδιαγραφές Ακαδημαϊκών Εργασιών

Τμήμα Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κρήτης

Σύμφωνα με απόφαση του Τμήματος Φιλοσοφίας για θέσπιση ελάχιστων κοινών προδιαγραφών (απαιτήσεων) για τις ακαδημαϊκές εργασίες (σεμιναρίων, ασκήσεων, πτυχιακές κτλ.), οι φοιτητές/τριες μας καλούνται να λάβουν υπόψη τις οδηγίες που ακολουθούν.

Στο **Μέρος I** αναφέρονται οι κανόνες και οι σχετικές κυρώσεις για τις παραβάσεις τους. Στο **Μέρος II** παρουσιάζονται ορισμένες οδηγίες χρήσης και αξιοποίησης της βιβλιογραφίας, γραφής των παραπομπών κτλ. Στο **Μέρος III** παρουσιάζονται **ενδεικτικά** ορισμένοι τρόποι γραφής των παραπομπών, αναφοράς της βιβλιογραφίας, κ.τ.λ.

Μέρος I

Κανόνες της ακαδημαϊκής εργασίας

1. Βασική υποχρέωση του/της συντάκτη/τριας μιας επιστημονικής και ακαδημαϊκής εργασίας αποτελεί η **πλήρης αναγνώριση και αναφορά όλων των πηγών** (βιβλίων, άρθρων, δια- δικτύου κ.τ.λ.), τις οποίες χρησιμοποίησε για την εργασία του/της.

Μη αναφορά ή ελλιπής και εσφαλμένη αναφορά των πηγών αυτών συνιστά **σοβαρή έλλειψη** της εργασίας, η οποία έλλειψη λαμβάνεται υπ' όψη κατά την αξιολόγησή της και μπορεί ενδεχομένως και ανάλογα με την περίπτωση να οδηγήσει στην απόρριψη της εργασίας.

2. **Αποσιώπηση ή συγκάλυψη** των πηγών επιφέρει και τις συνέπειες του νόμου περί ψευδούς δηλώσεως, όπως επίσης και τις συνέπειες που απορρέουν από **λογοκλοπή** και οι οποίες μπορεί να επιφέρουν **πειθαρχικές ή ακόμη και ποινικές** κυρώσεις.

Η αναγνώριση και αναφορά των πηγών μιας εργασίας γίνεται με τις παραπομπές στις πηγές αυτές (βιβλία, άρθρα, ιστοσελίδες, λοιπά τεκμήρια κ.τ.λ.), σύμφωνα με τους καθιερωμένους και γενικά αναγνωρισμένους τρόπους χρήσης της βιβλιογραφίας.

Μέρος II

Βιβλιογραφική τεκμηρίωση της εργασίας

1.1. Χρήση βιβλιογραφίας

Τεκμηριώνουμε τα όσα λέμε ή τα όσα αποδίδουμε στους άλλους δίνοντας παραπομπές στη βιβλιογραφία. Η βιβλιογραφία διακρίνεται σε πρωτογενή (κείμενα του Πλάτωνα, του Ντεκάρτ, του Καντ...) και δευτερογενή (κείμενα που *εξετάζουν* και *αναλύουν* τα πρωτογενή). Πολλές φορές οι δευτερογενείς πηγές μας βοηθούν να καταλάβουμε καλύτερα ή και απλώς να εντοπίσουμε τι «συμβαίνει» στις πρωτογενείς πηγές (διαβάζουμε πρώτα μια εισαγωγή για τον Πλάτωνα και μετά προσπαθούμε να καταλάβουμε το δικό του κείμενο). Οι

παραπομπές που θα χρησιμοποιήσουμε στο τέλος **δεν** θα είναι στην εισαγωγή – που περιγράφει-τι-λέει-ο-Πλάτων, αλλά στο ίδιο το κείμενο του Πλάτωνα (ακόμη και αν οδηγός μας στο να βρούμε ποιο είναι αυτό το κείμενο είναι μια εισαγωγή). [Για παράδειγμα, για να πούμε ότι στην *Πολιτεία* ο Πλάτων προτείνει την ταύτιση των φιλοσόφων με τους βασιλείς θα δώσουμε παραπομπή στην ίδια την *Πολιτεία* και όχι στη δευτερεύουσα βιβλιογραφία όπου για πρώτη φορά συναντήσαμε αυτή την πρόταση.]

Χρησιμοποιούμε παραθέματα από τη βιβλιογραφία για να στηρίζουμε τη συζήτησή μας. Αν τα παραθέματα είναι μεγάλα (πάνω από μια σειρά) διακόπτουμε τη ροή του κειμένου, και τα τυπώνουμε σε τροποποιημένα (φαρδύτερα) περιθώρια (**βλ. το υπόμνημα**).

Όσον αφορά τα κείμενα της ιστορίας της φιλοσοφίας, οι παραπομπές γίνονται στη **στερεότυπη σελιδαρίθμηση** και όχι στις σελίδες της σύγχρονης έκδοσης ή μετάφρασης που χρησιμοποιούμε. (Π.χ., Πλάτων, *Φαίδων* 70a και όχι στην έκδοση Ζαχαρόπουλου ή Πάπυρου, σ. 155!)

1.2. Πληρότητα παραπομπών

Η εργασία μας πρέπει να περιλαμβάνει όλες τις πληροφορίες που χρειάζεται κανείς για να εντοπίσει τις πηγές που χρησιμοποιήσαμε. Το ποιες είναι αυτές οι πληροφορίες ακολουθεί μια σύμβαση: χρειαζόμαστε αναφορά στο επίθετο, το όνομα, τον τίτλο του άρθρου ή του βιβλίου, αν πρόκειται για άρθρο επίσης στον τίτλο του τόμου από τον οποίο προέρχεται η εργασία και αν πρόκειται για περιοδικό στο τεύχος. Χρειάζεται η χρονολογία, ο εκδότης και ο τόπος της έκδοσης αν πρόκειται για βιβλίο. Αν πρόκειται για περιοδικό χρειάζεται η χρονολογία, το τεύχος και οι αριθμοί των σελίδων που αντιστοιχούν στο άρθρο. Μια βασική αρετή της ακαδημαϊκής εργασίας αφορά τη συνέπεια με την οποία εφαρμόζουμε ένα σύστημα παραπομπών. Μπορούμε να οργανώσουμε τη βιβλιογραφία μας στο τέλος του κειμένου, σε χωριστή ενότητα, και στις υποσημειώσεις να αναφερόμαστε μόνο στο όνομα του/της συγγραφέα και στη χρονολογία (αν ο/η συγγραφέας έχει πολλές εργασίες δημοσιευμένες την ίδια χρονιά τις οποίες περιλαμβάνουμε στη βιβλιογραφία, θα τις αριθμήσουμε με ένα α, β, κ.λπ. μετά τη χρονολογία). Ή, μπορούμε να αναφέρουμε όλο τον τίτλο του έργου στο οποίο παραπέμπουμε μέσα στην υποσημείωση την πρώτη φορά που αναφερόμαστε σε αυτό, και να χρησιμοποιούμε τη σύμβαση «ό.π.» ή, αν πρόκειται για πηγή που αναφέρθηκε στην αμέσως προηγούμενη υποσημείωση, «στο ίδιο». Χρησιμοποιούμε πάντα πλάγια γράμματα (*italics*) ή υπογράμμιση για να διαφοροποιήσουμε τον τίτλο του τόμου (αν πρόκειται για βιβλίο, τον τίτλο του βιβλίου· αν πρόκειται για περιοδικό, τον τίτλο του περιοδικού).

Ό,τι και αν αποφασίσουμε να κάνουμε, το τηρούμε με συνέπεια και με τον ίδιο τρόπο για όλη την εργασία μας.

1.3. Αξιοποίηση (όχι απλή παράθεση!) της βιβλιογραφίας: Η βιβλιογραφία δεν είναι ένας κατάλογος κειμένων που προστίθεται στο τέλος μιας εργασίας. Είναι σημαντικό να δείξετε τι ακριβώς πήρατε από τα βιβλία που συμβουλευτήκατε μέσα στο κείμενό σας, δίνοντας παραπομπή στη συγκεκριμένη σελίδα στην οποία αναφέρατε.

1.4. Ο κίνδυνος λογοκλοπής

Η αναγνώριση της προέλευσης των ιδεών που διατυπώνουμε είναι σημαντική αξία της εργασίας μας. Το αντίθετο, το να παρουσιάζουμε δηλαδή κάτι που διαβάσαμε αλλού ως δικό μας (προφανώς δεν εννοούμε μια πληροφορία όπως το ότι ο Σωκράτης καταδικάστηκε σε θάνατο το 399 π.Χ., αλλά κάποια ερμηνεία, κάποια ιδέα, ή κάποια διατύπωση...), είτε επειδή αμελήσαμε/ξεχάσαμε είτε επειδή ελπίσαμε ότι κανείς δεν θα το καταλάβει **συνιστά πειθαρχικό και ποινικό αδίκημα**. Η χρήση του διαδικτύου έχει αυξήσει τα κρούσματα λογοκλοπής, αλλά έχει βελτιώσει και τα εργαλεία αναζήτησης που επιτρέπουν στους εξεταστές να τα εντοπίζουν. Για να κερδίσετε χρόνο και ενέργεια, σημειώνετε, καθώς συλλέγετε το υλικό σας, τα στοιχεία της πηγής σας, ώστε να αναγνωρίσετε την πηγή σας όπως προβλέπετε. Αν κάποια διατύπωση σας φαίνεται ιδιαίτερα εύστοχη μπορείτε να τη χρησιμοποιήσετε μέσα σε εισαγωγικά. Αν θέλετε να αξιοποιήσετε την ερμηνεία, το επιχείρημα, μια παρατήρηση που συναντήσατε στη βιβλιογραφία σας γράφετε *με δικά σας λόγια* τι διαβάσατε (*παραφράζετε* το κείμενο) και δηλώνετε ποια είναι η πηγή σας με μια παραπομπή (αν χρησιμοποιήσατε παράθεμα, η παραπομπή είναι *κατευθείαν* στο όνομα του μελετητή· αν παραφράσατε το κείμενο, πριν από το όνομα του μελετητή γράφετε «βλ.» ή, ενδεχομένως, «πρβλ.»).

Μέρος III

Οδηγίες για τη μορφοποίηση της εργασίας

1. Προετοιμασία του κειμένου σας

- Το κείμενο πρέπει να είναι σε **πλήρη στοίχιση** και σελιδοποιημένο και **συλλαβισμένο** αυτόματα.
- *Στοιχεία συγγραφέα*: στην πρώτη (ξεχωριστή) σελίδα αναγράφονται ο τίτλος της εργασίας, το όνομα του συγγραφέα, η θέση του συγγραφέα (Ίδρυμα και/ή πόλη) και τα στοιχεία για επικοινωνία (διεύθυνση ταχυδρομική και ηλεκτρονική).
- *Σημειώσεις*: είναι υποσελίδιες με συνεχή αρίθμηση. Σημείωση που αναφέρεται στον τίτλο της μελέτης διακρίνεται με αστερίσκο.
- *Έκταση κειμένου*: Η έκταση του κειμένου (αριθμός λέξεων) – ενδεχομένως ελάχιστη έκταση – ορίζεται από τον διδάσκοντα και πρέπει να τηρείται (με πολύ μικρή επιτρεπτή απόκλιση).
- *Παραθέματα*: Περικοπές λίγων λέξεων και σειρών από πηγές ή άλλα κείμενα παρατίθενται μέσα σε διπλά «εισαγωγικά». Εκτεταμένες περικοπές παρατίθενται χωρίς εισαγωγικά, σε χωριστή παράγραφο (με μικρή εσοχή και μικρότερα γράμματα).
- Λέξεις ή φράσεις στα αρχαία ελληνικά γράφονται στα πλάγια. Λέξεις ή φράσεις στα λατινικά σε ξενόγλωσσα κείμενα γράφονται στα πλάγια.
- *Κατάλογος αναφερόμενων έργων*: με πλήρη βιβλιογραφικά στοιχεία, στο τέλος του κειμένου (βλ. παρακάτω, 4).
- *Εικόνες, σχέδια, χάρτες*: ο συγγραφέας συντάσσει χωριστό κατάλογο εικόνων με τις λεζάντες και την πηγή κάθε εικόνας (copyright κτλ.).
- Οι ευχαριστίες, ειδικές συντομογραφίες, πηγές κειμένων κτλ. αναγράφονται στην πρώτη σημείωση.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Τρόπος εισαγωγής και καταγραφής των παραπομπών ή αναφορών στη βιβλιογραφία μας

Οι αναφορές περιλαμβάνουν μόνο (1) το επώνυμο του συγγραφέα του έργου, (2) το έτος έκδοσης και (3) τη σελίδα (σημείωση, εικόνα, πίνακα κ.τ.λ.) της παραπομπής.

Πού βάζουμε τις παραπομπές;

(α) στο κείμενο μέσα σε παρένθεση:

(1) ... κεντρικός άξονας της πολιτικής των Αρσενιατών ήταν η “ακρίβεια” (Γουναρίδης 1999, 196), στην οποία προσκολλήθηκαν υπερβολικά, όπως εκτιμά και ο Παχυμέρης.

(2) Κατά τον Γουναρίδη (1999, 196) κεντρικός άξονας της πολιτικής των Αρσενιατών ...

(β) στις σημειώσεις είτε μέσα σε παρένθεση (όταν παρεμβάλλονται στην αφήγηση, βλ. περιπτώσεις [1] και [2]) είτε ως εξής:

(3) Για την “ακρίβεια” ως άξονα της πολιτικής των Αρσενιατών βλ. Γουναρίδη 1999, 196.

Πώς σημειώνουμε (γράφουμε) τις παραπομπές;

(α) Σε έργα επίτομα - άρθρα - μελέτες σε περιοδικά, τόμους, εγκυκλοπαίδειες

¹ Νεχαμάς 2001, 157. ² Hedreen 1992, εικ. 16b. ³ Μουρέλος χ.χ., 35.

⁴ Carr 1995, 122, σημ. 4. ⁵ Morris 1997, 81, εικ. 12. ⁶ Masai 1956, 17-20, 83.

(β) Σε έργα πολύτομα

¹ Plamenatz 1963, 1: 116-55.

(γ) Σε πολλά αναφερόμενα έργα

¹ Καστοριάδης 2001, 33-49. Βλ. επίσης Derrida 1990, 82-7. Kouyré 1990, 83.

(δ) Πολλαπλές αναφορές στον ίδιο συγγραφέα ή έργο

¹ Κωνσταντινίδης 1998, 1999. Jones 1983, 47-106. Jones 1990, 306. Frede 1998α, 1998β. Hammond 1972, 27. Hammond και Griffith 1979, 78, πίν. Ig.

(ε) Σε έργα δύο συγγραφέων

¹ Sedley & Long 1987, 2: 104-5.

(στ) Έργα περισσότερων από δύο συγγραφέων

¹ Matravers κ.ά. (επιμ.) 2001, 403.

Σημείωση

Προκειμένου για πηγές που χρησιμοποιούνται συχνά, ενδείκνυται η χρήση ειδικών συντομογραφιών που αναλύονται στην πρώτη σημείωση της εργασίας.

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΠΟΜΠΩΝ

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΜΕ ΠΛΗΡΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ:

B. Snell, *Η ανακάλυψη του πνεύματος*, μετάφραση Δ. Ι. Ιακώβ, Αθήνα: ΜΙΕΤ 1981.

G. W. F. Hegel, *Werke in zwanzig Bänden* (Theorie-Werkausgabe), Φραγκφούρτη: Suhrkamp 1969-71, τ. 3, σ. 21.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΣΕ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ:

Αριστοτέλης, *Μετά τα Φυσικά*, 989b.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΣΕ ΑΡΘΡΑ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ:

Παιονίδης, Φ., «Καντιανή ηθική: πέντε δυσκολίες», *Νέα Εστία*, τχ. 1773 (2004), σ. 789-797. O' Neill,

O., "Kant after Virtue", *Inquiry*, τ. 26 (1983), σ. 387-405.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΣΕ ΑΝΑΤΥΠΩΣΕΙΣ (π.χ., άρθρων κ.α.):

Benakis, L. (1988), «Commentaries and Commentators on the Works of Aristotle». Στο: Μπενάκης, Λ., *Βυζαντινή Φιλοσοφία: Κείμενα και μελέτες*, Αθήνα: Παρουσία, 2002, σ. 259-268.

ΕΜΜΕΣΕΣ ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ (παραπομπές σε έργα μέσω άλλων έργων):

D. Hume, *Inquiry concerning the Principles of Morals*, Works, έκδ. Black and Tait (Edinburgh 1826), τ. IV, σ. 224 (η παραπομπή κατά: Ε. Π. Παπανούτσο, *Ηθική*, Αθήνα: Δωδώνη, 5^η έκδ., 1995, τ. I., σ. 203, υποσ. 28).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

Πώς καταγράφουμε τη βιβλιογραφία

Οι συγγραφείς συντάσσουν στο τέλος της μελέτης *πλήρη κατάλογο* των αναφερόμενων έργων, με αλφαβητική σειρά κατά συγγραφέα (ελληνικό & λατινικό αλφάβητο) και χρονολογική για τα έργα του ίδιου συγγραφέα. Τα αρχαία και μεσαιωνικά κείμενα καταχωρίζονται στο όνομα του εκδότη τους, όταν

κρίνεται σκόπιμο.

- Βιβλίο με έναν
συγγραφέα
- Morris, I. 1997. *Ταφικά τελετουργικά έθιμα και κοινωνική δομή στην κλασική αρχαιότητα*, μτφ. Κ. Μαντέλη. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.
- Βιβλίο με δύο
ή περισσότερους
συγγραφείς
- Kazhdan, A. & G. Constable. 1982. *People and Power in Byzantium: An Introduction to Modern Byzantine Studies*. Washington, DC.: Dumbarton Oaks.
- Βιβλίο με επιμελητή/ές
ή μεταφραστή/ές
ως συγγραφέα/είς
- Matravers, D., J. Pike & N. Warburton (επιμ.). 2001. *Reading Political Philosophy: Machiavelli to Mill*. Λονδίνο: Routledge.
- Carden, R. 1974. *The Papyrus Fragments of Sophocles: An Edition with Prolegomena and Commentary* (Texte und Kommentare 7). Βερολίνο/Νέα Υόρκη: de Gruyter.
- Βιβλίο συλλογικό
χωρίς συγγραφέα
- Λοίβη: Εις μνήμην Ανδρέα Γ. Καλοκαιρινού*. Ηράκλειο: Εταιρία Κρητικών Ιστορικών Μελετών, 1994.
- Πρακτικά του Α' Διεθνούς Συμποσίου, Η καθημερινή ζωή στο Βυζάντιο: Τομές και συνέχειες στην ελληνιστική και ρωμαϊκή παράδοση, 15-17 Σεπτεμβρίου 1988*. Αθήνα: Κέντρο Βυζαντινών Ερευνών/ΕΙΕ, 1989.
- Βιβλίο σε σειρά
- Παπαδοπούλου-Κανελλοπούλου, Χ. 1997. *Ιερό της Νύμφης: Μελανόμορφες λουτροφόροι* (Δημοσιεύματα του Αρχαιολογικού Δελτίου 60). Αθήνα: ΤΑΙΙΑ.
- Βιβλίο σε δεύτερη
κτλ. έκδοση
- Van Inwagen, P. 2001. *Metaphysics*. Boulder, Conn.: Westview Press.
- Pedley, J.G. 1997. *Greek Art and Archaeology*. Αναθ. έκδ. Νέα Υόρκη: Abrams.
- Βιβλίο με περισσότερ.
από έναν τόμους
- Hammond, N. G. L. 1972. *A History of Macedonia, 1. Historical Geography and Prehistory*. Οξφόρδη: Clarendon.
- Hammond, N. G. L. & G. T. Griffith 1979. *A History of Macedonia, 2. 550-336 B.C.* Οξφόρδη: Clarendon.
- Plamenatz, J. 1963. *Man and Society*. 2 τόμοι. Λονδίνο: Longman.
- Μελέτη ή κεφάλαιο
σε συλλογικό
τόμο, πρακτικά, κ.λπ.
- Carr, A. W. 1995. «Originality and the Icon». Στο: A. R. Littlewood (επιμ.), *Originality in Byzantine Literature, Art and Music*. Οξφόρδη: Oxbow, 115-124.

- Άρθρο σε περιοδικό Bydén, B. 2006. «Λογοτεχνικές καινοτομίες στα πρώιμα παλαιολόγια υπομνήματα στο *Περί ψυχής* του Αριστοτέλη». *Υπόμνημα στη φιλοσοφία* 4: 221-251.
- Λήμμα σε εγκυκλοπαίδεια, λεξικό Boulnois, O. 2002. «Analogie». Στο: C. Gauvard, A. de Libera & M. Zink (επιμ). *Dictionnaire du Moyen Âge*. Παρίσι: PUF, 52-54.
- Wessel, K. 1970. «Jonas». *RbK*, 3: 647-655.
- Άρθρο-ιστοσελίδα στο Διαδίκτυο Marchand, J. 1999. *Feudalism and Knighthood*, <<http://orb.rhodes.edu/wemsk/feudknightwemsk.html>> (πρόσβαση 29/10/2008).

Σημείωση

Σχετική βιβλιογραφία & ιστοσελίδες για τη γραφή επιστημονικών εργασιών κ.τ.λ.:

1. Α. Πολίτης, *Υποσημειώσεις και παραπομπές*, Ηράκλειο: Π. Ε. Κ., 1998.
2. <http://www.thanassas.gr/ergasia.pdf>